

VU Research Portal

Voorlopige en bewarende maatregelen in Nederland

Wieten, H.L.G.

2005

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Wieten, H. L. G. (2005). *Voorlopige en bewarende maatregelen in Nederland*. Ministerie van Justitie.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Voorlopige en bewarende maatregelen in Nederland

1. Welke verschillende soorten maatregelen zijn er?

Bewarende maatregelen zijn maatregelen die tot doel hebben waar mogelijk zeker te stellen dat de schuldenaar zijn volgens de eiser bestaande verplichtingen nakomt. . Schuldeisers kunnen hiermee voorkomen dat zij niet krijgen waarop zij recht hebben.

Voorlopige maatregelen zijn maatregelen die vooruit lopen op beslissingen van de rechter in een bodemprocedure. De uitspraak van de bodemrechter kan de voorlopige maatregel bekrachtigen of terzijde stellen.

De rechter kan voorlopige en bewarende maatregelen gelasten met betrekking tot de goederen van de schuldenaar.

Hieronder worden taken van een procureur genoemd. Deze taken worden uitgeoefend door een advocaat, dus voor procureur kunt u ook lezen: advocaat.

1.1. Bewarende maatregelen

A. Conservatoir beslag

De rechter kan de schuldeiser verlof geven om conservatoir beslag te leggen op de goederen van de schuldenaar. Doel is bewaring van de goederen totdat het door de beslaglegger gepretendeerde recht is vastgesteld.

B. Gerechtelijke bewaring

Deze maatregel ziet vooral op gevallen waarin gevaar bestaat dat zaken aan een beslag worden onttrokken. Op verzoek van de conservatoir beslaglegger beveelt de rechter dat de zaken die zijn of zullen worden beslagen, worden afgegeven aan een door hem aan te wijzen bewaarder .

Ook los van beslag kan gerechtelijke bewaring worden bevolen .

C. Onderbewindstelling

Goederen waarover geschil bestaat aan wie zij toekomen kunnen door de rechter onderbewindgesteld worden. Voorbeeld: er bestaat geschil over het recht op levering van een onderneming. Beslag op of gerechtelijke bewaring van de goederen van de onderneming zou aan voortzetting van de onderneming in de weg kunnen staan. De bewindvoerder kan hangende het geschil de onderneming voortzetten.

D. Verzegeling en boedelbeschrijving

Met verlof van de kantonrechter kunnen zaken die tot een nalatenschap of bepaalde gemeenschappen behoren door de notaris worden verzegeld. Een procureur is niet nodig. De maatregel komt weinig voor. Ze kan onder meer worden gevraagd door erfgenamen, de overgebleven echtgenoot of geregistreerd partner, executeurs en (beperkt) gerechtigden op een aandeel van de gemeenschap. Ontzegeling wordt eveneens aan de kantonrechter verzocht .

Op verzoek van onder meer bovengenoemde personen kan de kantonrechter een boedelbeschrijving door een notaris bevelen. Een procureur is niet nodig. Doel van de maatregel is de omvang (en de waarde) van de boedel te bepalen. Het verzoek kan samen met een verzoek tot verzegeling of ontzegeling worden gedaan. De maatregel behelst een korte beschrijving van alle tot de boedel behorende goederen en schulden en, op verlangen van een partij, een taxatie van de waarde van de roerende zaken. Indien partijen het niet eens worden over de aanwijzing van de beëdigd taxateur(s), word(t)(en) deze benoemd door de notaris.

1.2. Voorlopige maatregelen

Voorlopige maatregelen worden getroffen in kort geding of in een aanhangige bodemprocedure .

Voor voorlopige voorzieningen in scheidingsprocedures gelden speciale regels .

1.3. Voorlopige tenuitvoerlegging

De rechter kan zijn uitspraak uitvoerbaar bij voorraad verklaren . De uitspraak kan dan meteen ten uitvoer worden gelegd, ook al zou tegen de beslissing verzet, hoger beroep of cassatie worden ingesteld. Zonder uitvoerbaarheid bij voorraad zou de uitspraak ook kunnen worden geëxecuteerd , maar deze executie zou door het instellen van een rechtsmiddel worden geschorst.

2. De voorwaarden om maatregelen te kunnen treffen

2.1. De procedure

A. Conservatoir beslag

Conservatoir beslag wordt gelegd met verlof van de voorzieningenrechter van de rechtbank . Het verlof wordt verzocht door een procureur, dit is in de praktijk dus een advocaat. De rechter mag in beginsel afgaan op de stellingen van de verzoeker. De maatregel is bedoeld als verrassingsaanval; de schuldenaar wordt in beginsel niet gehoord . De beschikking volgt doorgaans dezelfde dag. Bij een geldvordering stelt de rechter het bedrag vast waarvoor het verlof wordt verleend. Hij kan zekerheidstelling bevelen voor schade die het beslag mocht veroorzaken .

Het beslag wordt gelegd bij exploit van een deurwaarder .

De beslaglegger die later blijkt ten onrechte beslag te hebben gelegd kan tot schadevergoeding worden veroordeeld.

Kosten: griffierecht (geregeld in de Wet tarieven in burgerlijke zaken), procureurssalaris en deurwaarderstarief (geregeld in het Besluit tarieven ambtshandelingen gerechtsdeurwaarders).

B. Gerechtelijke bewaring

Gerechtelijke bewaring wordt op verzoek van de conservatoire beslaglegger bevolen door de voorzieningenrechter van de rechtbank . De beslagene en eventuele andere belanghebbenden worden gehoord behoudens spoedeisende omstandigheden. Tegen het bevel is geen hogere voorziening toegelaten . De rechter kan zekerheidstelling bevelen . Los van beslag kan gerechtelijke bewaring worden bevolen door de voorzieningenrechter van de rechtbank in kort geding .

Kosten: griffierecht, salaris procureur en loon bewaarder.

C. Onderbewindstelling

Onderbewindstelling wordt op vordering van de belanghebbende partij uitgesproken door de voorzieningenrechter van de rechtbank in kort geding . De maatregel houdt geen verband met enig gelegd beslag. Eventuele op de goederen gelegde beslagen beperken de bewindvoerder niet in zijn bevoegdheden .

Kosten: griffierecht, salaris procureur en loon bewindvoerder.

D. Voorlopige maatregelen

Het kort geding is een procedure die geheel los van een bodemprocedure kan worden gevoerd en niet door een bodemprocedure hoeft te worden gevolgd.

De voorzieningenrechter van de rechtbank is in alle zaken bevoegd tot het geven van een voorlopige voorziening. In zaken die als bodemzaak door de kantonrechter moeten worden behandeld is ook de kantonrechter bevoegd . Naast de normale territoriale bevoegdheid geldt een extra bevoegdheid voor de rechter in wiens rechtsgebied de maatregel moet worden getroffen.

Ieder gebod of verbod dat in een bodemzaak zou kunnen worden gevorderd kan in kort geding worden gevraagd. Geldvorderingen zijn onder voorwaarden toewijsbaar (zie 2.2). Bij de voorzieningenrechter heeft de eiser een procureur nodig en de gedaagde niet. Bij de kantonrechter kunnen beiden zonder procureur .

De behandeling is mondeling en informeel. Het vonnis krijgt men doorgaans na enkele weken. Het kan ambtshalve uitvoerbaar bij voorraad worden verklaard **Dat wil zeggen dat het meteen ten uitvoer gelegd kan worden.**

‘Voorlopig’ wil zeggen dat de uitspraak juridisch omkeerbaar is ; feitelijk kan de uitspraak onomkeerbaar zijn.

Kosten: dagvaardingstarief deurwaarder, griffierecht en voor de eiser bij de voorzieningenrechter procureurssalaris.

Ook in een aanhangige bodemprocedure kunnen voorlopige voorzieningen worden gegeven, die gelden voor de duur van het geding . De provisionele vordering moet samenhangen met de vordering in de hoofdzaak. Er wordt weinig gebruik van deze weg gemaakt.

In **echt**scheidingszaken kunnen voorlopige voorzieningen worden gevraagd voor de duur van de procedure en enige tijd daarna met betrekking tot de echtelijke woning, de goederen bedoeld voor dagelijks gebruik, de kinderen en het levensonderhoud van de ene echtgenoot ten laste van de andere .

Zij worden bij apart verzoekschrift gevraagd, voorafgaand aan, tijdens en zelfs na een scheidingsprocedure tot op het moment waarop zij hun werking verliezen.

De mondelinge behandeling moet uiterlijk in de derde week na indiening zijn begonnen en de rechter beslist zo spoedig mogelijk .

Kosten: griffierecht en salaris procureur

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

De rechter in een gewone dagvaardingsprocedure kan op vordering van de eiser zijn vonnis geheel of gedeeltelijk uitvoerbaar bij voorraad verklaren, tenzij uit de wet of uit de aard der zaak anders voortvloeit. Hij kan daaraan de voorwaarde van zekerheidstelling verbinden .

In kort geding is uitvoerbaarverklaring bij voorraad ook ambtshalve mogelijk . Hetzelfde geldt in een verzoekschriftprocedure .

Kosten: niet van toepassing.

2.2. Wat zijn de basisvereisten om maatregelen te mogen treffen? Is spoedeisendheid vereist om een bepaalde maatregel te mogen treffen?

A. Conservatoir beslag

Het verzoekschrift dient bepaalde gegevens te bevatten: de aard van het te leggen beslag en van het door de verzoeker ingeroepen recht en als het om een geldvordering gaat, ook het (maximum) bedrag daarvan . Afhankelijk van het te leggen beslag moet bovendien al dan niet gegronde vrees voor verduistering worden gesteld .

Een spoedeisend belang is niet noodzakelijk.

B. Gerechtelijke bewaring

Als het om het verzoek van een beslaglegger gaat is spoedeisendheid niet nodig. In kort geding moet de eiser een spoedeisend belang hebben.

Vrees voor verduistering hoeft niet te worden gesteld.

C. Onderbewindstelling

Het gaat hier om een kort geding, zodat de eiser een spoedeisend belang moet hebben.

Vrees voor verduistering hoeft niet te worden gesteld.

D. Voorlopige maatregelen

In kort geding geldt dat de eiser een spoedeisend belang moet hebben, dat de rechter de belangen van partijen tegen elkaar afweegt en dat de uitspraak een voorlopige voorziening oplevert. Het spoedeisend belang van eiser hoeft niet te liggen in omstandigheden van de gedaagde.

De vordering mag betwist of betwistbaar zijn.

Voor de toewijsbaarheid van geldvorderingen in kort geding gelden scherpere eisen.

Daarbij wordt extra gelet op eisers spoedeisend belang, terwijl voorts in de belangenafweging het risico van onmogelijkheid van terugbetaling - dat kan leiden tot weigering van de voorziening - zal moeten worden betrokken.

Bij enkele rechtbanken is een zogenaamd incasso-kort geding mogelijk voor onbetwiste of in redelijkheid niet te betwisten vorderingen uit overeenkomst ter zake van geleverde goederen en/of verrichte diensten.

Voor voorlopige voorzieningen in echtscheidingsprocedures en andere bodemprocedures gelden geen eisen in de sfeer van betwistbaarheid of spoedeisendheid van de zaak. Vrees voor verduistering speelt eveneens geen rol.

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

Niet van toepassing.

3. Kenmerken van de maatregelen

3.1. Welke goederen kunnen voorwerp van de diverse maatregelen zijn?

A. Conservatoir beslag

In beginsel mogelijk op alle soorten goederen. Niet op goederen bestemd voor de openbare dienst en op de zaken genoemd in art. 447 en 448 Rv (art. 712 Rv). Voor loon en andere vorderingen tot periodieke betaling geldt een beslagvrije voet .

B. Gerechtelijke bewaring

Roerende zaken die niet zijn registergoederen.

C. Onderbewindstelling

Alle goederen waarover geschil bestaat aan wie zij toekomen.

D. Voorlopige maatregelen

Alle soorten goederen kunnen inzet zijn van een vordering in kort geding of van een provisionele vordering in een bodemprocedure.

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

Niet van toepassing.

3.2 Wat zijn de gevolgen van de maatregelen?

A. Conservatoir beslag

Gevolg: blokkering. De beslagene mag de goederen niet meer verkopen, schenken, bezwaren, verhuren e.d. Deze beschikkingsonbevoegdheid is relatief: zij werkt alleen jegens de beslaglegger. Bij derdenbeslag mag de derde-beslagene eveneens geen betaling of afgifte meer doen. De bonafide derde-verkrijger wordt echter onder voorwaarden beschermd. .

Bij derdenbeslag is de derde-beslagene verplicht te verklaren wat hij voor de beslagene onder zich heeft .

Het onttrekken van een goed aan het beslag is strafbaar.

B. Gerechtelijke bewaring

Het onttrekken van een goed aan aan gerechtelijke bewaring is strafbaar.

C. Onderbewindstelling

Het beheer van de goederen gaat op de bewindvoerder over .

D. Voorlopige maatregelen

De nakoming wordt vaak afgedwongen met een dwangsom .

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

De uitspraak kan worden geëxecuteerd ondanks een daartegen ingesteld rechtsmiddel.

3.3 Is de geldigheid van de maatregelen beperkt in de tijd?

A. Conservatoir beslag

Als nog geen hoofdzaak aanhangig is bepaalt de rechter in het beslagverlof een termijn van ten minste acht dagen na het beslag waarbinnen de hoofdzaak moet zijn ingesteld. Overschrijding doet het beslag vervallen .

Conservatoir beslag gaat over in executoriaal beslag zodra de beslaglegger een voor executie vatbare executoriale titel heeft gekregen en deze aan de beslagene (en bij derdenbeslag ook aan de derde) is betekend .

Bij onherroepelijk worden van een afwijzing van de eis in de hoofdzaak vervalt het conservatoir beslag .

Conservatoir beslag kan op vordering van de beslagene worden opgeheven .

B. Gerechtelijke bewaring

Gerechtelijke bewaring kan op vordering van elke belanghebbende in kort geding worden opgeheven door de voorzieningerechter . Deze bepaalt desverlangd aan wie de bewaarder de zaak dient af te geven.

Opheffing van het beslag waarin de bewaring haar grond vindt, heeft opheffing van de bewaring tot gevolg. De bewaarder geeft de zaak dan aan de beslagene af .

Nadat bij onherroepelijk of uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis is bepaald wie recht heeft op afgifte, geeft de bewaarder de goederen aan deze persoon af .

C. Onderbewindstelling

Voor zover nog niet aanhangig moet de vordering in de hoofdzaak worden ingesteld binnen een door de rechter te bepalen termijn. Bij overschrijding eindigt het bewind .

Nadat bij onherroepelijk of uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis is bepaald wie rechthebbende is, doet de bewindvoerder de goederen aan deze persoon toekomen .

Het bewind wordt door een gezamenlijk besluit van partijen of op verzoek van een van hen door de voorzieningenrechter opgeheven .

D. Voorlopige maatregelen.

Voorlopige voorzieningen werken totdat de bodemrechter heeft beslist.

De rechter in kort geding kan ook zelf de werking in tijd begrenzen of daaraan de voorwaarde verbinden dat binnen zekere termijn een bodemprocedure wordt gestart.

Voorlopige voorzieningen gegeven in een bodemprocedure sneuvelen voorts als de hoofdzaak voortijdig tot een einde komt.

Voorlopige voorzieningen in scheidingsprocedures werken nog enige tijd na de scheiding . Zij kunnen worden gewijzigd of ingetrokken . Voorlopige voorzieningen die voorafgaand aan de scheidingsprocedure zijn gegeven vervallen als het verzoek tot scheiding niet binnen vier weken na de uitspraak van de voorlopige voorzieningen is ingediend .

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

De rechter in hoger beroep kan de tenuitvoerlegging schorsen . Schorsing kan ook worden bereikt via een executiegeschil .

4. Rechtsmiddelen tegen de maatregelen

Algemene regels

Tegen een *vonnis* zijn verzet, hoger beroep en cassatie mogelijk.

Verzet staat binnen vier weken (aanvang variabel) open bij de rechter die het verstekvonniss wees voor de bij verstek veroordeelde gedaagde .

Hoger beroep staat (boven €1.750) binnen drie maanden na de uitspraak open bij het gerechtshof voor de in het ongelijk gestelde partij .

Cassatie staat binnen drie maanden na de uitspraak die, hetzij in eerste en hoogste ressort, hetzij in hoger beroep is gewezen, open bij de Hoge Raad voor de in het ongelijk gestelde partij. Tevens is sprongcassatie mogelijk .

Tegen een *beschikking* zijn hoger beroep bij het gerechtshof en cassatie bij de Hoge Raad mogelijk.

Hoger beroep wordt door de verzoeker en door in de procedure verschenen belanghebbenden ingesteld binnen drie maanden na de uitspraak en door andere belanghebbenden binnen drie maanden na bekend worden met de beschikking .

Cassatie kan worden ingesteld door hen die in een van de vorige instanties zijn verschenen binnen drie maanden na de uitspraak .

Het *effect* van deze rechtsmiddelen is dat zij de executie schorsen, tenzij de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad was verklaard .

A. Conservatoir beslag

Tegen een gegeven beslagverlof is geen hogere voorziening toegelaten (art. 700 lid 2 Rv). Tegen een afwijzende beschikking staat voor de beslaglegger hoger beroep open en vervolgens cassatie.

B. Gerechtelijke bewaring

Is gerechtelijke bewaring bevolen op verzoek van de beslaglegger, dan is tegen het bevel geen hogere voorziening toegelaten .

Tegen een afwijzing staat voor de verzoeker hoger beroep open en vervolgens cassatie.

Tegen een uitspraak in kort geding zijn verzet, hoger beroep en cassatie mogelijk.

C. Onderbewindstelling

Verzet, hoger beroep en cassatie zijn mogelijk.

D. Voorlopige maatregelen

Tegen voorlopige voorzieningen gegeven in kort geding of in een bodemprocedure staan verzet, hoger beroep en cassatie open.

Tegen voorlopige voorzieningen in scheidingsprocedures is geen appel of cassatie toegelaten .

E. Voorlopige tenuitvoerlegging

Is een uitspraak niet uitvoerbaar bij voorraad verklaard, dan kan dat alsnog in hoger beroep en in cassatie , of via een executiegeschil.

Is een uitspraak wel uitvoerbaar bij voorraad verklaard, dan kan de rechter in hoger beroep de tenuitvoerlegging schorsen . In cassatie kan dat niet. Schorsing kan ook worden bereikt via een executiegeschil.